

فرهنگستان زبان پارسی

زبان پارسی یکی از کهن ترین زبان های زنده جهان است. این زبان در درازنای هزاران سال، راه دشواری را پیموده است و خود را به فرگشتگی کتوبین رسانده است. زبان پارسی امروزی، زبانی زیبا و رسا همراه با آهنگ و نواختی آرام است.

اندر چرایی سره گویی و سره نویسی

دکتر میرجلالالدین کزازی

زبان شکرین و شیوای پارسی که می توانیم بی درنگ و دودلی آن را نغزترین و توانمندترین زبان زیباشناختی در جهان بدانیم، سرشت و ساختاری دوگانه و ناسازواران ه دارد: از سویی زبانی است بسیار سوده و ساده، نغز و نازک، با زنگ و آهنگی دلاویز و خنیاپی و گوشنواز؛ از دیگر سوی، زبانی استوار و سخت جان و پایدار که توفان ها و تندبادهایی سهمناک و ستیزآمیز را از سر گذرانیده است و در درازنای سده ها و هزاره ها، برجای و برپای مانده است و باری گران و تن فرسای و توانکاه و پشت شکن را بر دوش کشیده است که فرهنگ گرانسنگ و نازشخیز ایرانی است. این زبان، بهره جوی از توانایی ها و دلاویزی های خویش، همواره امروزیان ایران را به دیروزیان و پسینیان را به پیشینیان و نوادگان را به نیاکان پیوسته است و رشته ای سخت و استوار و ناگسستنی بوده است که گذشته ایران را اکنونی و روزآمد گردانیده است و پایگاه و پایندان پیوستگی و یکپارچگی فرهنگ و تاریخ ایران گردیده است.

زبانی که مایه ورتترین و نغزترین سامانه سرودینه و سَراودین (شعری) جهان را، در چندی و چونی، در خود پدید آورده است و آوازه ایران را تا دورترین سرزمین های گیتی درگسترده است و سخنورانی بزرگ و ورجاوند را، در آفرینش شاهکارهای جاودان ادبی به کار آمده است؛ شاهکارها و سخنورانی که به هیچ گمان و گرافه همانند و همالی برایشان در سراسر جهان نمی توان یافت. شگرفی و شاهواری این زبان و سختگی و ستواری آن تا بدان پایه بوده است که سخن پارسی و ادب درپیوسته آن را آنچنان مایه بخشیده است و بربرده است که فرازهای فرخنده فرهنگ و هنر ایران و ستیغ استوار و سر بر سپهر این هنر و فرهنگ گردیده است.

در ایران پس از اسلام همواره آنچه مایه نازش و سربلندی ما ایرانیان بوده است و بدان بر پهنه گیتی بالا برافروخته ایم و خویشتن را ماییم که توانسته ایم سخنورانی سترگ و بی مانند چون فردوسی و «: از دیگر مردما والاتر دانسته ایم و نازان و سرافرازان گفته ایم که سخن پارسی بوده است. «! خیام و مولوی و سعدی و حافظ در دامن فرهنگ خویش بیوریم و ببلانایم آسیب واژگان بیگانه به بافتار نازک و دلاویز و آهنگین زبان پارسی یکی از هدف های سره گویی و سره نویسی این است که از زبان هایی که واژگان بیگانه به ساختار آوایی و گوشنواز زبان پارسی، و همچنین رسایی، پختگی واستواری آن وارد می کنند، جلوگیری کنیم. اینکه زبان پارسی نمی باید وامواژه ها را در خود راه دهد، دیدگاهی دانشوارانه و بر پایه برهان های زبان شناختی است. زبان پارسی بسیار پیشرفته است. زبانی بوده است بسیار پویا. از دید زبان شناسی تاریخی، پیشرفته ترین زبان کتونی است. این از آنجاست که زبان آیین فرهنگ است. فرهنگی که پویاست، زبانی هم سنگ واژه نامه پارسی سره و هم ساز با خویش را پدید می آورد. فرهنگ ایرانی چون فرهنگی پویا و پیشتاز بوده است، زبان پارسی هماهنگ با آن بسیار

دگرگون شده و پیشرفت کرده است. زبان پارسی امروز ساختاری دارد که با بسیاری از دیگر زبان های جهان هم روزگار نیست. به سخن دیگر، آن زبان ها از دید کاربردهای سرشتین و بنیادین، در روزگاران و در ساختارهایی مانده اند که دیری است زبان پارسی از آنها گذشته است. دیگر زبان های جهان با پارسی دری باهمان پارسی نو، هم روزگار نیستند. برای نمونه با پارسی میانه سنجیدنی اند، حتی با پارسی باستان. اگر زبان پارسی که بسیار پیشرفته است، از این زبان ها که در سنجش با آن هنوز کهن مانده اند واژه بستانند، برخورد زیان زده است. این واژه ها با ساختارها، هنجارها و رفتارهای زبان پارسی سازگار نیستند. از این روی آنها را گزند می رسانند و برمی آشوبند. بدان می ماند که شما پارهای از پلاس یا بورپای ستر درشت را بر پرنیانی نغز و رخشان بییونید و بدوزید. پیداست که این دو با یکدیگر سخت ناسازند. نخستین و آشکارترین زیان و گزند که زبان های بیگانه به زبان پارسی

می زند آن است که بافتار آهنگین و خنیاپی و هموار و گوش نواز، آوایی را در این زبان از میان می برند. واژه های ایرانی هنگامی که از روزگاران باستانی میانه به روزگار نو رسیده اند، واژه های پارسی شده اند(پارسی دری)، از دید ساختار آوایی، سوده و ساده و نرم و از دید . در پارسی شده است فر هموار گردیده اند. برای نمونه، یک واژه درشتناک گران اوستایی مانند خورنه بیش از این سوده و کوتاه نمی تواند بشود. اما واژه هایی که ما از « فر » ساختار آوایی، به فرجام خود رسیده است؛ یعنی واژه های مانند زبانه ای دیگر می ستانیم، می توانند واژه های درشت و گران و ناهموار باشند که آن ساختار دلاویز آوایی را از میان می برد.

جهت دانلود فایل واژه نامه روی تصویر زیر کلیک کنید.